

Mindre Meddelelser.

Bestemmelse af Havdybder ved Ekkolod og Termometer.

Efter Hjemkomsten af den tyske, atlantiske Ekspedition paa „Meteor“ har Lederen, Kapitän z. S. Spiess givet en Beretning over de paa Togtet udførte 67,300 Lodninger med Ekkolod og 433 Lodskud med Line.

Naar man ved, at en Kabeldamper til en Lodning med Line paa ca. 5000 Meter bruger noget over en Time, saa har man et Maal for det Fremskridt, der er gjort ved at bruge Ekkolod, med hvilket der engang i 8 Timer er udført 335 Lodninger. Lodning med Line kan give en for stor Værdi, fordi Linen næppe gaar lodret ned, medens Lodning med Ekkolod snarere giver en for lille Værdi, fordi Ekkoet fra det første Sted, hvorfra Lyden tilbagekastes, maaske ikke ligger lodret under Skibet.

Ekkolodapparatet er, siges der, saa indviklet i sin Konstruktion, at en nøjere Beskrivelse vanskeligt kan gives til en større Læsekreds. I Ekkolodapparatet til store Dybder bruges som Lydkilde en i Skibets Bund indbygget Elektromagnetsender, noget lignende som ved Undervands-Lydapparatet. Man har valgt en høj Tone paa 1050 Svingninger, og Ekkoet bliver opfanget i en Mikrofon, der er indsat i Strømkredsen til en Telefon, hvori Ekkoet høres.

Nøjagtigheden er saa stor, at man kan maale med Ekkolod med en Nøjagtighed af 10 Meter, og for at faa den sande Dybde maa der rettes for Tryk, Temperatur og Saltholdighed, der alle tre med tiltagende Værdier forøger Lydens Hastighed.

En anden interessant Metode er anvendt paa „Meteors“ Togt, idet man benyttede sig af Termometre. Man brugte hertil et Vendetermometer, der var beskyttet mod Vandtrykket, og samtidig anvendtes et Termometer, der var ubeskyttet, og saaledes var udsat for Vandets Tryk, hvorfor de to Termometre viste forskellige Værdier. Det ubeskyttede Termometer kunde for Eksempel vise 30°, medens det beskyttede Termometer angav den sande Temperatur til 3,45°. Heraf udregnedes Dybden med faa Meters Nøjagtighed. Dybdemaaling med et ubeskyttet Vendetermometer er, siges der, for første Gang bleven udført i omfattende Udstrækning paa „Meteor“s Togt.

(Forschungen u. Fortschritte 10. August 1927).

De største Dybder i Pacifikocéanet.

Professor H. Maurer har i „Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde“ givet en Oversigt over disse Dybder.

Det er kun i Pacifikomraadet, at man tidligere har fundet Dybder over 9000 Meter; saaledes maales fra „Penguin“ 9184 Meter i Tonga-Dybet og 9427 Meter ved Kermadec Øerne. I 1899 maales fra „Nero“ 9636 m nærved Guam, og i 1912 traf „Planet“ 9788 m paa 9° 56' N. og 126° 50' Ø.

I 1926 kom der Efterretning om, at det japanesiske Skib „Mandschu“ havde loddet 9435 m i Nærheden af Shichito, og i Aar naaede den tyske Krydser „Emden“ over 10,000 m, ca. 13 Sømil Sydsydøst for Planet-Dybet.

Denne Dybde blev fundet ved Ekkolod, hvor en Tone udsendt fra Skibsbunden kastes mod Havbunden og som Ekko atter naar Skibsbunden. Da Lydens Hastighed er afhængig af Temperatur, Saltholdighed og Trykket, maa man beregne en sandsynlig Værdi og fandt i dette Tilfælde, at den største Dybde var 10,793 Meter.

Den 29. April 1927 udførtes fra „Emden“ mellem Længderne 126° 49' og 127° E. samt Bredderne 9° 42' og 9° 59' N. og mellem Kl. 10,39 og 18,39 paa Zigzagkurser 335 Ekko-Lodninger, hvoraf 46 angav over 10,000 Meters Dybde. Den største Dybde, 10,793 Meter, blev loddet to Gange.

(*Zeitschr. der Gesell. f. Erdkunde*, Berlin 5./6. Heft 1927).

Sven Hedins Expedition.

I „Geog. Tidsskr.“ 30. B. 2. H. Juni 1927 Side 129 meddeltes, at den kinesiske Regering havde givet Dr. Sven Hedin Tilladelse til at føre en Ekspedition ind i Centralasien, og der udtaltes det Haab, at den nuværende Situation i Kina ikke skulde hindre Planens Udførelse. Desværre var vor Frygt ikke ugrundet. De sidste Dage af Febr. 1927 var Ekspeditionens Deltagere samlede i Peking; det gjaldt om at faa Passene ordnede og at faa Tilladelse til at blive transporteret pr. Bane til Paoto, Endepunkt for Peking—Suiyåanbanen og Startsted for Ørkenturen.

Den nationalistiske og fremmedfjendtlige Bevægelse i Kina havde imidlertid faaet sin Opmærksomhed henvendt paa denne Ekspedition. 5. Marts blev der afholdt en Sammenkomst mellem Repræsentanter for Muséer, Universitet og andre videnskabelige Anstalter i Peking, og Resultatet blev en mægtig Protest mod Dr. Hedins Foretagende. Flere Maaneders Forhandlinger fulgte efter; Dr. Hedin har stillet sig overordentlig imødekomende mod Kina. Medens det oprindelig var bestemt, at svenske Muséer skulde have Halvdelen af Samlingerne, fastsattes det nu, at Samlingerne skal afleveres i Peking; et mundtligt Løfte siger nok, at kinesiske Museumsfolk skal udvælge en Dubletsamling, der skal være Gave til Hedin; blot det ikke glemmes.

Dr. Hedin opnaaede dog, hvad der var ham det væsentligste, at komme ud til Arbejdsfeltet. 9. Maj brød han op fra Peking med Paoto som Maal, men ledsaget af en kinesisk Stab paa 9 Personer, udvalgte af Oppositionspartiet.

Den 20. Maj forlod Ekspeditionen Paoto for at gaa mod NV. gennem Gobi-Ørkenen mod Tihua (Urumtsi), Hovedstaden i det kinesiske Turkestan, som yderste Endemaal.

De 4 meteorologiske Stationer, der bliver Ekspeditionens Basis, kommer til at ligge, 1 i det vestre Mongoli, og de øvrige i kinesisk Turkestan.

Bortset fra tilfældig Underretning kan man regne først at spørge Nyt fra Dr. Hedin, naar han i Oktober indtræffer i Hami eller Tihua.

(„Ymer“, 2. H. 9127).

Afrika.

Den engelske Etnolog J. H. Driberg har haft Lejlighed til at undersøge de næsten ubekendte D i d e n g a - B j æ r g e, der ligger omtrent ved Grænsen mellem den sydlige Del af anglo-ægyptisk Sudan og Uganda-Protectoratet. Højdedraget, der er vel forsynet med Vand, hæver sig fra Savanner (c. 700 M. o. H.)